

Årsrapport 2019 för Enheten för medicinens historia, Medicinska Fakulteten, Lunds universitet

Enheten för medicinens historia har under året 2019 fortsatt sin verksamhet som en fristående enhet inom Institutionen för kliniska vetenskaper (IKVL) i Lund (prefekt Mikael Bodelsson, sektion 5 med chef Håkan Arheden). Enheten leds av undertecknad (på 20% tjänst) med sekreterarhjälp av Camilla Key (10%), lokaliserad till Jan Waldenströms gata 15, plan 5, Skånes Universitetssjukhus, Malmö. Vi har även ett kontor med bibliotek i BMC (D) huset, Lund.

Enheten har under 2019 haft tre aktiva doktorander: ST-läkare i allmänmedicin *Jonatan Wistrand*, Lund (Disputation klar 29/11 2019), vilken tilldelats ST-ALF medel för sin forskning inom medicinhistoria/medicinsk humaniora. Vidare finns AT-läkare *Alexandra Nicolaidis*, sedan 2015, med f.n. ST-allmänmedicin tjänst. Hennes projekt handlar om ideologiska influenser inom den svenska medicinen på 1930-50 talen med tonvikt på kvinnliga läkare. Slutligen finns sedan mars 2017 doktorand *Åsa Mohlin (f.d. Wallin)*, ST-läkare i allmänmedicin, som forskar kring Medicinsk humaniora. Hennes projekt har fokus på kvinnors reaktioner och upplevelser i samband med bröstcancer – från enkätmaterial till patografier. Tjänsten finansieras genom en donation till Med Fak av Birgit Rausing. Huvudhandledare är professor Lisa Rydén, IKVL.

Dessutom finns det fem seniora medarbetare vid enheten: *Herman Holm*, *Ulf Jakobsson*, *Anders Jeppsson*, *Tomas Bro* och *Inga Nilsson*. En extern disputerad forskare med anknytning till enheten är *Nils Hansson*, akademiråd/forskare vid Heinrich-Heine Universität, Dusseldorf, Tyskland. Nu är även *Jonatan Wistrand* en disputerad medarbetare.

Följande aktiviteter har genomförts under verksamhetsåret 2019:

- *Representantskap* (suppleant) i kommittén för utgivande av Svensk Medicinhistorisk tidskrift, Stockholm. Dessutom har undertecknad varit styrelsemedlem i Svenska Läkaresällskapet: sektionen för medicinens historia (suppl.). Peter M Nilsson har ingått i det vetenskapliga rådet för Bengt Lindskogs Stiftelse för utdelning av pris och stipendier i medicinens historia för förtjänstfulla uppsatser.
- Den 17/1 skedde ett möte på Kungliga Fysiografiska sällskapet för att diskutera framtiden för satsningar på Medicinsk humaniora med deltagande av Nils-Otto Sjöberg, Anders Palm, Katarina Bernhardsson, Jonatan Wistrand, Per Alm och Peter M Nilsson. Vi beslöt oss för att ha fortsatt kontakt för att befrämja ämnets utveckling inom och utom Med Fak i Lund.
- Ett utatricktat seminarium har organiserats av Alexandra Nicolaidis, Herman Holm och Anders Jeppsson under året. Seminariet hade titeln "Ingemar Bergman och läkarna" och arrangerades den 15 april. De uppskattade musikinslagen kom från musiker vid S:t Sigfrids Folkhögskola, Växjö.

- Vår hemsida har förnyats via web master Camilla Key och fått ny design, se länk: <https://www.medicinhistoria.lu.se/>
- Anders Jeppsson har representerat Enheten vid 27:e Medicinhistoriska kongressen i Köpenhamn 22-25 maj 2019.
- Genomförande skedde av ett medicinhistoriskt seminarium den 4/12 på temat *"Medicinhistoriska aspekter på medicinens transitioner och dess aktörer"* med deltagande av cirka 35 åhörare samt sju olika föreläsare – se bifogat program.
- En antologi har sammanställts efter symposiet *"Bridging the Baltic"*, den 8-10 oktober 2014 i Lund, under ledning av redaktörerna Nils Hansson och Jonatan Wistrand samt med stöd av Enheten för medicinens historia. Boken utgavs på förlaget University of Rochester Press i Kanada i maj 2019. Ett nytt *"Bridging the Baltic"* symposium avhölls vid Heinrich-Heine Universitet i Düsseldorf den 28-30 mars 2019 under ledning av Nils Hansson. Nu planeras ett tredje symposium i serien i Lund den 25-27/3 2020.
- Inga Nilsson talade på 140 års dagen av invigningen av Helsingborgs lasarett den 1 juli 2019, då även hennes minnesskrift kunde utdelas med stöd av Enheten och Helsingborgs lasarett.
- Doktorand Åsa Mohlin tilldelades *Sandblomstipendiet 2019* vid Sandblomdagen, Skånes universitetssjukhus Lund den 24/10 2019.
- Jonatan Wistrand har tillsammans med litteraturvetare Katarina Bernhardsson varit seminarieledare vid två litteraturseminarier för studenter på termin 9 i Lund, se nedan.
- Jonatan Wistrand har disputerat den 29/11 med en avhandling om *"Läkaren som patient"*, vilken rönt mycket stor uppmärksamhet i media och laddats ned som PDF mer än 500 gånger. Detta är rekord för Med Fak, och på kort tid!
- Jonatan Wistrand har under året rekryterats till den arbetsgrupp som arrangerar medicinska fakultetens seminarier *"Kunskapskrogen – samtalskvällar om medicinen och det mänskliga"*. Hittills har två seminarier hållits hösten 2019.

Publikationer under 2019:

Artiklar

Hansson N, Moll F, Halling T, Uvelius B. Scientific language trends among Swedish urologists and surgeons 1900-1955. *World J Urol.* 2019;37(5):975-982.

Jeppsson A. Stasi & AIDS in Africa – an unlikely connection. *Int J AIDS* 2019; 1(1): 15-19.

Wistrand JEG. Distressed doctors: a narrative and historical study of work-related mental discomfort among practising physicians. *Med Humanit.* 2019 Jul 29. pii: medhum-2018-011525. doi: 10.1136/medhum-2018-011525. [Epub ahead of print].

Wistrand J. Doctors as patients: historical and narratological perspectives, *The Nordic Psychiatrist* 2019(1):10-11.

Böcker

Nilsson PM. *Historik kring diabetes.* Kapitel i antologin "Diabetes" (Red. Landin-Olsson M), Studentlitteratur AB, 2019.

Nilsson I. *Helsingborgs lasarett 140 år.* Minnesskrift. Mediatryck, Lund 2019.

Stolt CM. *En odåga i sammet. En roman om Carl von Linné den yngre.* Black Island Förlag, 2019 (med utgivningsstöd från Enheten för medicinens historia).

Wistrand J. *Läkaren som patient – dokumentära och litterära vittnesmål under 1900- och 2000-tal.* Avhandling, Lunds universitet. Mediatryck, Lund 2019.

Explorations in Baltic Medical History, 1850-2015. (Eds. **Hansson N, Wistrand J**). University of Rochester Press, Canada, 2019. ISBN 9781580469401.

Föredrag vid kurser/seminarier/medicinshistoriska kongresser/ motsvarande

Jonatan Wistrand:

- "Läkaren som patient", BoF-kursen Medicin som Humaniora Lund maj 2019
- "Läkaren som patient", ST-kurs Lund 13 juni 2019
- "Medicinska fakulteten – några historiska nedslag", Arkivcentrum Syd onsdagscafé, 17 april 2019

Åsa Mohlin (f.d. Wallin):

- *Kreativt skrivande för läkare* – Medicin som humaniora – valbar kurs på termin 11, Läkarutbildningen – Lunds Universitet – Språk- och litteraturcentrum 190103 och 190529.
- *Bröstcancer i kliniken, konsten och litteraturen* – introduktion till ämnet Medicinsk humaniora och presentation av mitt doktorandprojekt på Fernö/Rydén-gruppmöte – nätverksmöte för forskning kring bröstcancer – Lunds universitet – Medicon Village 190110.
- *Medicin som humaniora* – seminarium - professionell utveckling – termin 1, Läkarutbildningen – Lunds universitet – BMC 190319 och 191017.

- *Litteraturseminarium kring obduktion* – termin 4, Läkarutbildningen – Lunds universitet – BMC 190426 och 191206.
- *Litteraturseminarium kring "Den gula tapeten" (Charlotte Perkins Gilman)* – temadag – "Kris och kommunikation", termin 9, Läkarutbildningen – Lunds universitet – CRC 190515 och Practicum, Helsingborgs lasarett 191212.
- *Reflekterande skrivande* – Medicinsk humaniora – Perspektiv på narrativ medicin – ST-kurs – Region Skåne/Lunds universitet – Språk- och litteraturcentrum 190614.
- *Psychological resilience and health-related quality of life in Swedish women with newly diagnosed breast cancer* – presentation av delarbete 1 på Fernö/Rydén-gruppmöte – nätverksmöte för forskning kring bröstcancer – Lunds universitet – Medicon Village 190829.
- *Bröstcancer i kliniken och litteraturen* – introduktion till Medicinsk humaniora och presentation av mitt doktorandprojekt på ReScreen-gruppmöte – nätverksmöte för forskning kring rehabilitering av bröstcancerpatienter – Skånes universitetssjukhus Lund 191031.
- *Hur är det att återvända från Cancerlandet?* – Intervjuad om mitt doktorandprojekt i *Vetenskap & Hälsa* – våren 2019 – <https://www.vetenskaphalsa.se/hur-ar-det-att-atervanda-fran-cancerlandet/>

Herman Holm

"Albin – ett patientöde. Glömt och gömt i journal-arkivets botten", på Arkivcentrum Syd i Lund under Arkivens dag den 6 november.

Alexandra Nicolaidis

"Medicinska fakulteten–några historiska nedslag", Arkivcentrum Syd onsdagscafé, 17/4 2019

Peter M Nilsson

"Historia kring medicinska framsteg på SUS i Malmö". Personalmöte SUS den 11/12, 2019.
 "Några nedslag i smärtans och smärtbehandlingens historia". Smärtkliniken, SUS, Lund den 16/12, 2019.

Lund den 16 december 2019

Peter Nilsson, professor
 Chef för Enheten för Medicinens historia
 Hemsida: <https://www.medicinhistoria.lu.se/>

Medicinhistoriskt seminarium 2019

"Medicinhistoriska aspekter på medicinska transitioner och dess aktörer"

Tid: kl. 13:00-16:15, onsdag den 4 december 2019

Plats: Sal F-1, Blocket, Universitetssjukhuset, Lund. Kaffe serveras.

Tider inkluderar kort frågestund efter varje föredrag.

Inledning och välkomsthälsning (5 min) **Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund**

Från frisk till sjuk – från sjuk till frisk. Medicinens gränser (20 min)
Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Brunnsmedicinen och dess kultur (25 min)
Mats Hellstenius, historielärare, Dalby

Sjuka läkare och deras narrativ (25 min)
Jonatan Wistrand, Enheten för medicinens historia, Lund

"Based on a true story" - Transitionen från fakta till fiktion i medicinsk personhistoria (25 min)
Carl-Magnus Stolt, privatpraktiker, Borås

Kaffe serveras (20 min)

Det medicinska språkets transition – i klinik och i vetenskap (20 min)
Bengt Uvelius, urolog, Lund

Richard von Krafft-Ebing och hans katalogisering av sexuella avvikelser (20 min)

Monica Libell, lektor, Idé- och lärdomshistoria, Lund

Från sjukhusläkare till doktor på landet (10 min)
Niklas Högerås, allmänläkare, Rullerum

Från gammal till ung – medicinsk förnygringslängtan (10 min)
Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Välkomna!

Peter M Nilsson, professor, chef

Enheten för medicinens historia